

Kedves Barátom!

Nem irhattam eddig, mert nem tudtam volna semmi bizonyosat írni, s reménykedtem mindig, hogy 1-2 nap múlva már határozottan lehet majd írnom. Most már csaknem bizonyos, hogy reményeimnek vége. Szívesen mehnék Erzurumba is, ha itt úgy intéznék a dolgokat, mint 1935-ben. Kivándorolnom nem lehet, mert a gyermekeim itt élnek és azokat nem engednék ki. Leila most érettségizés előtt áll és majd a zeneakadémiai felvételi vizsga előtt. Ezért a feleségem sem jöhetne velem 1962 szeptembere előtt. Ha pedig feleségem és Leila itt maradnak, szükséges, hogy itt továbbra is fizessék a nyugdíjamat, - a feleségemnek. Ez pedig csak úgy lehetne, ha ki-menésemet itt is hivatalosan intéznék, mint 1935-ben. Ligetihez fordultam, de az ő révén semmi sem sikerült. Nem mer sikraszállni értem, mert attól fél, hogy én csak másodrangú állampolgár vagyok, mivel nem kaptam utlevelet Göttingenbe sem. Pedig az utlevelek megtagadása teljesen szeszélyes dolog. A művelődésügyi minisztériumban ismerem az egyetemi ügyek fő osztályvezetőjét, de az meg épem most külföldön tartózkodik. Ezért egyelőre mindent ad acta kell tennem, s így nem marad idő arra, hogy török vizumot kapjak, ha netalán valami csoda révén mégis utlevelet kapnék.

Képzelteti az érzésemet, mikor aug. 3.-án közölték velem, hogy az "utlevél iránti kérés ezidőszerint nem teljesíthető". Már minden elő volt készítve és be volt pakkolva a kofferem is. Még szerencse, hogy előadásom szövegét pár nappal korábban kiküldtem. Így azt Frau von Gaba in mint az altajisztikai szakosztály elnöke felolvasta és az angy tetszést aratott /A nőnevek a török népeknél/. - Az utlevél megtagadása miatt fellebbeztem. A fellebbezés elintézése azonban nincs határidőhöz kötve és az a baj, hogy van egy elv, ami szerint annak, akitől megtagadták az utlevelet, félévig nem lehet utlevelet adni. Hát így reménytelenné vált mind a Tarih Kongresin való résztevésem, minő az erzurumi ügy, még ha minden egyéb rendben lenne is. Talán másképen alakult volna minden, ha már a göttingeni meghívást, illetve annak a bejelentését, hogy ők, a meghívó társaság vállalják a költségeket, - nem az én nevemre címezték volna, hanem az én nevemet megnevezve a M.T.A. elnökéhez címezték volna. Így ugyanis hivatalosan maga az Akadémia gondoskodott volna az utlevélről, viszont az én nevemre címzett levelekkel már csak ajánlást kaphattam az IBUSZhoz, s ott csak magánvállalkozásnak tekintették az ügyet és nem teljesítették a kérést. - A sok izgalom, csalódás, mérgelődés, gond, amin keresztülmentem, megviseltek. Nem is nyaralhattam az idén, s bizony -ha nem is vagyok beteg- fáradtan kezdem az ősz. A Tarih Kurumu meghívó levele is, amiben megírták, hogy "Sizin Istanbul- Ankara geliş-gidiş yol paranızla Ankara'daki ikamet masraflarınız Kurumca karşılanacaktır" - nem az Akadémia elnökéhez, hanem az én nevemre jött. Mikor erről Ligetinek beszéltem, mert ő volt akkor az Akadémia ügyvezető elnöke /az elnök távol volt/, és azt mondtam neki, hogy írok Ankarába és kérni fogom Uluğ İğdemir beyt, hogy még egyszer írjon, de az elnök címére, Ligeti arra kért, hogy ne tegyem ezt, mert ő elintézi, hogy kimegyessek. Biztam benne és ime...nem tett semmit. Egyetlen aláírása kellett volna és a Kulturális Kapcsolatok Intézete minden korábbi elutasítás ellenére is meg tudta volna szerezni számomra az utlevelet, mert hiszen kevéssel azelőtt a művelődésügyi minisztériumtól kitüntetést, az Akadémia elnökétől /Rusznák Istvántól/ meg rendkívüli jutalmat kaptam a hosszú és eredményes munkám elism. részül. A minisztérium hajlandó is lett volna a Kult.Int.et utasítani az utlevél megszerzésére, csak Ligetitől kellett volna egy aláírás. -

A sok keserűségben az a vigasztalás, hogy Ön, Kedves Barátom és többi török barátom nem felejtettek el. Nagyon köszönöm az erzurumi meghívást és az a kérésem minden török barátomhoz, hogy tartsák meg

az irányomban való jóindulatukat 1962-ben is. Talán hosszabb előkészítés után sikerülne majd kimennem, ha újra meghívást kapnék valahová. Ha egyetemi meghívást kapnék, azt a Művelődésügyi Minisztériumhoz, vagy a miniszterhez, - ha pedig tudományos társulati meghívást kapnék, a M.T.A. elnökéhez kellene írni. Persze az én nevemet megnevezve, mert különben olyan valakit küldenének ki helyettem, akinek a személye kedvesebb a partizán siyaseti szempontjából. De szívesen lennék most Istanbulban, akár négy-öt évre is, akár csak pár hétre is ebben a ragyogó szeptemberben. Erzurumban is szívesen lennék, de csak rövidebb időre, mert ott nem tudnám folytatni a most megkezdett munkámat. Ott még nagyon kicsi lehet a könyvtár, innen meg nem vihetném ki a saját könyvtáramat úgy, mint 1935-ben. Erzurumba a munka uttörő jellege és az eddig ismeretlen milieu vonzanáknak egy-két évre. Lehet, hogy hosszú időre is megszeretném ott az életet, de ezt nem tudom előre, mert már nem vagyok fiatal és nem tudom, hogy mennyire egészséges hely? Vérnyomásom normális, van egy kis agyvérsegyenlenségem, szervi bajom nincs.. Ankarában jól éreztem magamat, csak a lodos volt kellemetlen áprilisban néha. Ankara is vonz. - Erzurumban régi barátom /40 évvel ezelőtt ismerkedtünk össze! / H.Koşay lenne számomra nagyon kedves kolléga, de szívesen emlékszem B.S.Baykalra is.-Neki is most irok. - Megjelent most egy cikkem Stein Aurélról a "The New Hungarian Quarterly"ben; küldtettem belőle egy példányt az Ön címére.-Két új különlenyomatot is küldök.- Hajdani professzorom meg akarja szüntettetni a saját jmmár kilencvenesztendősi tanszékét, nehogy én örököljem. Ebben hive neki Czeglédy is, akinek a sógora most lett a hariciye vekili. Ligeti viszont e kérdésben igen jól viseli magát, mert ragaszkodik ahhoz, hogy a tanszék megmaradjon. Erről persze Siyah kollégánk előt ne beszéljen K.N.Gyuszival. Gyuszi szívesen menne lektornak az ankarai egyetemre, s ez nagyon hasznos is lenne, de hajdani professzoromnak más jelöltje van. Kár, hogy nem személyre szóló volt a lektor meghívása.-

Hogy sikerült anatóliai útja? Talált-e szép anyagot? Remélem, kedves családja is egészséges. Nálunk a feleségemet nagyon megviselte anyósom hosszú haldoklása. Ő sem nyaralt semmit, igen fáradt, csak most kezd kissé rendbejönni. Elvesztette az itthoni munkáját, mert a munkaadója gyógyíthatatlan beteg lett. Szóval nagyon alaposan lecsökkent a jövedelmünk, annak ellenére is, hogy hetenként kétszer bejárom az akadémiai könyvtárba, min szaktanácsadó. Feleségem rendbehozta a lakásunkat, s én is ismét intenzíven dolgozom. Ankarába szánt előadásomat is újból elővettem. Remélem, módjában lesz ismét eljönnie hozzánk, esetleg feleségemmel is, vagy családdal.

Minden jót kíván és családjával együtt szívből üdvözlí

Budapest 1961 szept. 21.

Rátonyi László